

## Remissvar

Nummer: 17.26

2026-06-04

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

# Belägg för broms? Åtgärder för starkare incitament till lägre kommunalskattesatser (SOU 2026:20)

## Förslag i sammandrag

Utredningen om incitament för lägre skattesatser i kommunsektorn föreslår ett antal åtgärder för att motverka skattehöjningar och stimulera sänkningar av kommunalskatten. Utredningen lämnar följande förslag i sammandrag

- Införande av en skattebromsavgift och ett skattesänkingsbidrag.
- Neutralisering av statliga skattereduktioner där reduktionens storlek beror av kommunalskattesatsens storlek.
- Nya krav i kommunallagen för effektivitet och planering.
- Ökad transparens vid skattehöjningar.
- Åtgärder vid framtida lågkonjunkturer med konjunkturstabiliserande statsbidrag.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juni 2027 och tillämpas första gången i fråga om skattesatser som gäller för 2028.

## Sacos ställningstagande

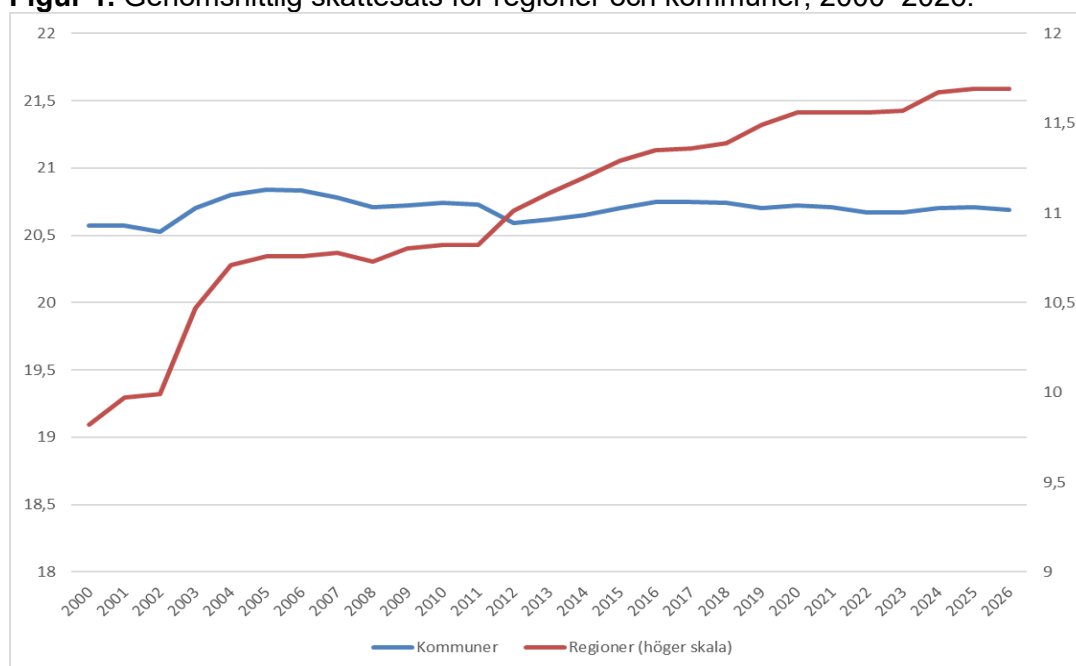
Saco har beretts möjlighet att lämna synpunkter på utredningens förslag och väljer att kommentera ett urval av förslagen.

Enligt direktivet ska utredningen analysera hur åtgärder som motverkar ökade skattesatser och stimulerar skattesänkningar kan utformas för kommuner och regioner. Med utgångspunkt från analysen ska utredningen beskriva förutsättningarna för att införa dessa åtgärder. Direktivets problembild bygger på att kommuner och regioner trendmässigt har höjt skattesatserna över tid och att vissa kommuner valt att inte sänka sina skattesatser trots att det funnits utrymme för det. Mot bakgrund av

den demografiska utvecklingen och det ökande kostnadstrycket på välfärdstjänster kommer det därför att finnas en fortsatt ökad benägenheten att höja skattesatserna framöver, vilket enligt utredningens direktiv behöver motverkas.

Bilden av att kommuner trendmässigt och för lättvindigt höjer skattesatser är sann till liten del. Som framgår av figur 1 har kommunerna en genomsnittlig skattesats som har varit tämligen stabil under de senaste 25 åren, trots ökande kostnader. Det finns en viss variation över tid där vissa kommuner har höjt skatten medan andra har sänkt den men genomsnittet har legat på en relativt stabil nivå. Den genomsnittliga skattesatsen har huvudsakligen ökat trendmässigt hos regionerna, vilket utredningen menar är ett problem.

**Figur 1.** Genomsnittlig skattesats för regioner och kommuner, 2000–2026.



Källa: SCB.

Varför har regionerna ökat sina skattesatser? Till stor del är det relaterat till regionernas kostnadsutveckling som drivs av ett flertal samverkande faktorer där demografin och den medicintekniska utvecklingen är de mest framträdande orsakerna. Man kan också konstatera att kostnaderna för hälso- och sjukvården under lång tid har ökat snabbare än vad som kan förklaras av enbart demografi. Hälso- och sjukvården befinner sig helt enkelt i en situation där behoven ökar snabbare än resurserna.

### **(Förslag: 8.1.1) Inför ett system med skattebromsavgifter och skattesänkingsbidrag**

Utredningen föreslår förändrade ekonomiska incitament som syftar till att skapa en tröghet mot skattehöjningar och samtidigt göra det mer attraktivt att sänka skatten. En kommun eller region ska tvingas betala en avgift till staten under tre år om skatten höjs. Under det första året ska avgiften motsvara 25 procent av den beräknade intäktsökningen, 15 procent det andra året och 10 procent det tredje året. På motsvarande sätt ska en skattesänkning resultera i ett bidrag enligt samma avtrappning.

#### **Sacos kommentarer:**

Debatten om välfärdens långsiktiga finansiering är något som Saco har deltagit i under lång tid och senast 2021 presenterade Saco en rapport som beskrev de främsta problemen. Där konstaterade Saco att om vi ska behålla den svenska modellen med en generell välfärd som finansieras solidariskt via skatter och avgifter så är det oundvikligt att skatteintäkterna måste öka, om kvaliteten i välfärden ska kunna öka samtidigt som den ökade efterfrågan kan mötas. Men det finns gränser för hur höga skatterna kan vara eftersom allt för höga skatter på arbete leder till negativa effekter på samhällsekonomin som en följd av de beteendeeffekter höga skatter medför. Det kommer därför att vara nödvändigt med en prioriteringsdiskussion om vad som bör ingå i det offentliga åtagandet. Att vården inte får tillräckligt mycket resurser ser vi resultatet av i form av långa vårdköer, vilket beror på att efterfrågan har ökat betydligt snabbare än kapaciteten. Fler patienter tillkommer utan att mötas av motsvarande ökning i produktion. Att efterfrågan ökar är naturligt eftersom befolkningen växer och vi blir allt äldre. Detta kräver ökad kapacitet bland annat genom fler vårdplatser och mer personal med specialistkompetens. Det blir därför allt tydligare att det behövs ett politiskt ställningstagande över vad vi ska ha för mål med den offentliga vården. Kommunerna behöver ha förutsättningar och kapacitet som står i proportion till deras uppgifter och det välfärdsuppdrag de är skyldiga att utföra, så att de ska kunna möta samhällsutvecklingen.

Frågan som man måste ställa sig är om en skattebroms är det bästa sättet att hantera kommuner och regioners tilltagande utmaningar i ett läge när efterfrågan på vård ökar och överstiger kapaciteten eller om det finns bättre sätt att hantera utvecklingen och samtidigt förbättra förutsättningarna att utföra välfärdsuppdraget.

Utredningen konstaterar att incitamenten att hålla nere skatten är svaga eftersom en kostnadsökning ofta kan mötas med skattehöjningar. Saco instämmer i den beskrivningen, men konstaterar samtidigt att de verktyg som föreslås riskerar att vara för trubbiga och slå olika beroende på lokala förhållanden. Kommunernas ekonomi ser väldigt olika ut i olika delar av landet. Vissa kommuner har en åldrande befolkning, med svag skattekraft och stora strukturella kostnader på grund av glesbygd, och stora vårdbehov. När skatterna höjs i dessa kommuner sker det oftast av nödvändighet, snarare än bristande effektivitet. En skattebroms kan därför komma att bestraffa strukturella nackdelar snarare än lättvindiga beslut hos förtroendevalda. Starka incitament att inte höja skatten kan dessutom driva fram politiska omprioriteringar som leder till att man skär i verksamheten eller undviker nödvändiga investeringar, i ett läge när investeringsbehovet är stort enligt SKR. SKR visa också i sin senaste ekonomirapport att 38 procent av kommunerna redovisar negativt resultat samtidigt som 7 av 21 regioner redovisar underskott 2025, vilket visar att välfärdssektorn är under press.

Saco konstaterar att förslagen innebär ett oproportionerligt ingrepp i det kommunala självstyret, särskilt eftersom den genomsnittliga kommunalskatten inte har ökat på 25 år och eftersom de skattehöjningar som ändå sker är koncentrerade till kommuner med svåra strukturella förutsättningar. Förslagen kommer att innebära ett ökat statligt inflytande över kommunalskatten, vilket krockar med den svenska modellen där kommuner har ett långtgående självstyre och där förslagen riskerar att urholka självstyret. För regionerna är det verkliga problemet vårdens kostnadsutveckling, där den medicintekniska utvecklingen och demografin driver kostnaderna. Saco konstaterar därför att problembilden inte är entydig och att utredningens problemställning måste diskuteras tillsammans med hur det offentliga åtagandet ska se ut i framtiden och hur det ska finansieras. Samtidigt visar de danska erfarenheterna från den skattebroms som finns där att den inte har haft speciellt stor effekt på skatteförändringarna, vilket antyder att skattehöjningar i hög grad sker av nödvändighetsskäl. Utredningen konstaterar exempelvis att skillnaderna är små när det gäller utvecklingen av kommunalskattesatser i Sverige och Danmark trots att man i Danmark tillämpat en relativt kraftig skattebroms. **Saco avstyrker förslagen** om en skattebroms och ett skattesänkingsbidrag.

### **(Förslag: 8.1.2) Jobbskatteavdraget och skattereduktionen för sjuk- och aktivitetsersättning ska inte påverkas av valet av kommunala skattesatser**

Dagens tekniska utformning av jobbskatteavdraget bygger på en funktion baserad på aktuellt prisbasbelopp och den kommunala skattesats som gäller där individen bor. Utformningen innebär att skatteavdraget blir högre i kronor för individer som bor i kommuner med högre kommunalskattesats jämfört med en kommun med lägre skattesats. Utformningen innebär också att om en enskild kommun väljer att höja kommunalskatten så kommer staten att subventionera en del av den höjda skatten, vilket mildrar kommunalskattehöjningens effekt på individen. Den subventioneringen vill utredningen neutralisera genom att låsa kommunalskattesatsen till den nivå som gällde för beskattningsåret 2026 i hemortskommunen.

#### **Sacos kommentar:**

Saco **avstyrker förslaget** som en följd av att förslag 8.1.1 har avstyrkts. Samtidigt konstaterar Saco att utredningen menar att det troligen är få kommuner och regioner som känner till effekten som följer av att skatteavdraget är en funktion av den kommunala skattesatsen. Förslaget om en förändrad beräkning av skattereduktionen genom att sätta 2026 års kommunalskatt som bas förefaller därför sakna betydelse för kommuners och regioners beslut att höja skattesatsen, samtidigt som förändringen reducerar den statliga subventioneringen av en höjd skattesats. Dessutom har jobbskatteavdraget redan i utgångsläget kritiserats för att vara komplicerat, vilket är ett förhållande som förslaget bidrar ytterligare till.

### **(Förslag: 8.2.1) Krav på effektivitet i kommunal verksamhet och plan för skattenivån**

Utredningen föreslår att det i kommunallagen införs ett krav på att eftersträva hög effektivitet i kommunal verksamhet. Riktlinjerna för god ekonomisk hushållning ska även omfatta det målet. I riktlinjerna ska det också finnas en plan för kommunernas eller regionernas skattesatsnivå.

#### **Sacos kommentarer:**

Saco instämmer i utredningens bedömning att det är viktigt att kommunal och offentlig verksamhet ska bedrivas effektivt. Samtidigt konstaterar Saco att begreppet god ekonomisk hushållning infördes i kommunallagen redan 1992 och då betonades verksamhetsperspektiv för god ekonomisk hushållning och att detta innebär att verksamheten ska vara ändamålsenlig och effektiv. Effektivitetsbegreppet finns alltså redan i kommunallagen. Att tillföra ytterligare formuleringar om hög effektivitet utan

att ge ytterligare vägledning om hur det ska definieras och tolkas skapar bara otydligheter som inte leder till någon förbättring. **Saco avstyrker förslaget.**

**(Förslag: 8.2.2) Skyldighet för kommuner och regioner att motivera en höjning av skattesatsen**

Utredningen föreslår att det införs en skyldighet för kommuner och regioner att redovisa en motivering till en höjd skattesats i budgeten.

**Sacos kommentarer:**

Saco anser att kommunala beslut ska vara transparenta för sina invånare. Men att detta enligt förslaget bara ska gälla vid skattehöjningar är anmärkningsvärt. Om förslaget genomförs anser Saco att en motivering även ska avkrävas vid skattesänkningar.

Sveriges akademikers centralorganisation  
Med vänliga hälsningar

Lena Granqvist  
Samhällspolitisk chef

Thomas Andrén  
Välfärdsekonom